

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Työrauhaa koskevat säännökset perusopetuksessa ja lukiossa

3.5.2017

Johtaja Matti Lahtinen

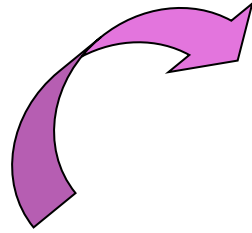
Koulujen työrauhaa koskevat säännökset

◆ Ns. työrauhapakettia koskevat säännökset tulivat voimaan 1.1.2014

◆ Uudistuksen tavoitteena oli:

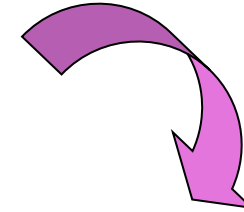
- parantaa koulujen työrauhaa
- tarjota uusia keinoja työrauhan parantamiseksi
- ajanmukaistaa jo käytössä olevia kurinpito- ja ojentamiskeinoja sekä turvaamistoimenpiteitä

[jälki-istunto (perusopetus), kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen, luokasta tai tilaisuudesta poistaminen, opetuksesta epääminen]

TOIMINTAKULTTUURI

- yhteisöllisyys
- yhteiset toimintaperiaatteet
- opettajien yhteistyö, moniasiantuntijuus
- tasapuolisuus ja johdonmukaisuus
- kodin ja koulun yhteistyö

KOHTAAMINEN JA VÄLITTÄMINEN

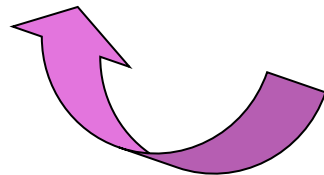
- huolehtiminen
- luottamus
- opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus
- osallistuminen

TYÖRAUHA

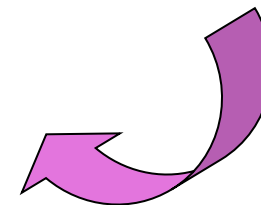
SÄÄNNÖT

- säännöt
- valvonta
- ohjaus
- kurinpito

PEDAGOGIIKKA

- pedagoginen vuorovaikutus
- ryhmien käyttäminen opetuksessa
- hyvin suunnitellut tunnit ja selkeät tehtäväksi annet
- oppimisympäristöt

Kielletyt esineet ja aineet koulussa

(POL 29.2 §, LL 21.2 §, AML 28.2 §, AAL 11.1 § 5. kohta)

- ◆ Kielto tuoda kouluun ja pitää hallussa koulupäivän aikana
  - muussa laissa kiellettyjä esineitä ja aineita,
  - omaa ja toisen turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita tai
  - esineitä ja aineita, jotka erityisesti soveltuvat omaisuuden vahingoittamiseen
  - ellei hallussapidolle hyväksyttävää syytä.

Kielletyt esineet ja aineet koulussa (jatkuu...)

(POL 29.2 §, LL 21.2 §, AML 28.2 §, AAL 11.1 § 5. kohta)

◆ Kiellettyjä esineitä ja aineita ovat esim.:

- järjestyslain nojalla nyrkkiraudat, stiletit, sähkölamauttimet, teleskooppipamput, teräaseet, rikutut lasiesineet, ketjut, pesäpallomailat, aseet, vaaralliset laserosoitimet ym.;
- alaikäisten osalta alkoholilain ja tupakkalain mukaiset tuotteet [uusi tupakkalaki (549/2016) laajentanut tuotteiden määrää, esim. sähkötupakka]; sekä
- myös ko. esineitä muistuttavat esineet kielletty.

Järjestyssääntöjä koskeva muutos

(POL 29.5 §, LL 21.5 §, AML 28.5 §)

- ◆ Järjestyssäännössä voidaan antaa tarkempia määräyksiä kielletyistä, turvallisuutta vaarantavista ja vahingoittamistarkoitukseen soveltuvista esineistä ja aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä
- ◆ OPH:n ohje järjestyssääntöjen laatimisesta (Ohje 1/012/2016). Ohjeen mukaan järjestyssäännössä voidaan todeta esimerkiksi:
  - järjestyssäännön alueellinen ja ajallinen soveltaminen (myös mahdollinen kieltäminen poistua koulun alueella ilman perusteltua syytä)
  - mobiililaitteiden käytöstä (mobiililaitteiden tuomista kouluun ei voida kokonaan kieltää)

Suunnitelmien laatimisvelvoite

(POL 29.3 §, LL 21.3 §, AML 28.3 §)

- ◆ Opetuksen ja koulutuksen järjestäjillä velvollisuus opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- ◆ Lisäksi esi- ja perusopetuksessa laadittava suunnitelma kasvatustieteiden käytäntöjen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- ◆ Em. suunnitelmat tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2016

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (POL 29.6 §, POL 29.7 §)

- ◆ POL:n 29 §:n oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa ajan, jonka oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän muun POL:n tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.
- ◆ Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalla tai muulle lailliselle edustajalle.

Vahingonkorvaus ja koulun omaisuuden tai tilan puhdistaminen tai uudelleen järjestely (POL 35.3,4 §)

- ◆ Oppilaan aiheuttamien vahinkojen osalta viittaus vahingonkorvauslakiin.
- ◆ Vahingonkorvauksen sijaan oppilas voidaan velvoittaa puhdistamaan tai uudelleen järjestämään tahallaan tai huolimattomuuttaan likaamansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuuden tai tilan.
- ◆ Edellyttää, että tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä.
- ◆ Tehtävän suorittamista valvottava.

Vahingonkorvaus ja koulun omaisuuden tai tilan puhdistaminen tai uudelleen järjestely (jatkuu...) (POL 35.4 §)

- ◆ Oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen tehtävä ei saa olla vaarallinen tai raskas ja saa kestää enintään 2 tuntia.
- ◆ Oppilas ei voi tehtävän suorittamiseksi jäädä pois opetuksesta.
- ◆ Jos tehtävä suoritetaan työpäivän ulkopuolella, ilmoitettava huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kasvatuskeskustelu (POL 35 a §)

- ◆ Peruste: häiritsee opetusta, rikkoo järjestystä, menettelee vilpillisesti, kohtelee muita epäkunnioittavasti tai ihmisarvoa loukkaavasti.
- ◆ Keskustelu tulee kirjata ja ilmoittaa huoltajalle.
- ◆ Huoltajalle varattava mahdollisuus osallistua, jos katsotaan tarpeelliseksi.
- ◆ Keskustelussa yksilöidään toimenpiteisiin johtanut teko tai laiminlyönti oppilaan kanssa, selvitetään käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot käyttäytymisen ja hyvinvoinnin parantamiseksi.
- ◆ Opettaja tai rehtori määrää keskusteluun.

Jälki-istunto (POL 36.5-6 §),

- ◆ Voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, jotka tukevat kasvatusta, opetusta ja kehitystä, ovat oikeassa suhteessa tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia.
- ◆ Voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa.
- ◆ Ei voida järjestää aikana, jolloin oppilas joutuisi pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.
- ◆ Huom. jälki-istunnosta päättää opettaja

Opetuksesta epääminen (LL 26.3 §)

- ◆ Lukiossa mahdollisuus evätä opiskelijan osallistuminen opetukseen pidentynyt kolmeen työpäivään, vastaavasti kuten ammatillisessa koulutuksessa, jos on olemassa vaara, että turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oikeus ottaa haltuun esineitä ja aineita

(POL 36 d.1 ja 4 §, LL 26 d.1 ja 4 §, AML 35 d.1 ja 4 §, AAL 11.1 § 19. kohta)

- ◆ Rehtorilla tai opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa kielletty aine tai esine. Perusopetuksessa haltuunotto-oikeus koskee myös esinettä tai ainetta, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.
- ◆ Haltuunotto-oikeus on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai muun opetustoimen lainsäädännön nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Oikeus käyttää voimakeinoja

(POL 36 d.2 §, LL 26 d.2 §, AML 35 d.2 §, AAL 11.1 § 19. kohta)

- ◆ Jos oppilas vastarintaa tekemällä yrittää välttää haltuunoton, rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- ◆ Voimakeinojen käyttöoikeus koskee turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita ja perusopetuksessa myös esineitä ja aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen.
- ◆ Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää

Oikeus tarkastaa oppilaan/opiskelijan tavarat (POL 36 e §, LL 26 e §, AML 35 e §, AAL 11.1 § 19. kohta)

- ◆ Haltuun ottamiseksi opettajalla ja rehtorilla oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa.
- ◆ Tarkastusoikeus edellyttää, että on ilmeistä, että oppilaan hallussa on hänen omaa tai muiden turvallisuutta vaarantava esine tai aine ja oppilas kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei niitä ole hänen hallussaan.

Haltuunoton ja tarkastamisen yleiset periaatteet

(POL 36 f §, LL 26 f §, AML 35 f §, AAL 11.1 § 19)

- ◆ Toimenpiteet toteutettava mahdollisimman turvallisesti.
- ◆ Oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.
- ◆ Haltuunotossa ja tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.
- ◆ Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin on annettava kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Haltuunoton ja tarkastamisen yleiset periaatteet (jatkuu)

- ◆ Oppilaan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen on kirjattava.
- ◆ Oppilaan tarkastamisesta ja esineiden ja aineiden haltuun ottamisesta on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.
- ◆ Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan oppilaiden tarkastaminen sekä esineiden ja aineiden haltuunotto ovat viimesijaisia ja poikkeuksellisia keinoja puuttua oppilaiden ei-toivottavaan käyttäytymiseen ja turvallisuuden vaarantumiseen. Uudet keinot voivat toimia myös ennaltaehkäisevästi.

Haltuunotettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen perusopetuksessa

(POL 36 g.1 §)

- ◆ Häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen.
- ◆ Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.
- ◆ Kielletyt esineet tai aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.
- ◆ Esineet ja aineet luovutettava poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei ole lain mukaan oikeutta pitää niitä hallussaan.

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen toisella asteella (LL 26 g §, AML 35 g §, AAL 11.1 § 19 kohta.)

- ◆ Kielletyt ja vaaraa aiheuttavat aineet tai esineet luovutetaan huoltajalle lukuun ottamatta sellaisia, joita tällä ei ole oikeus pitää hallussaan. Täysi-ikäisen opiskelijan esineet ja aineet luovutetaan tälle itselleen.
- ◆ Ne, joita em. ei ole oikeutta pitää hallussaan, luovutetaan poliisille tai muulle laissa säädetyille viranomaisille.
- ◆ Opiskelijalle luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden säilytys ja luovuttaminen

(POL 36 g §, LL 26 g §, AML 35 g §, AAL 11.1 § 19 kohta.)

- ◆ Ennen luovutusta esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti (lukitussa tilassa tai kaapissa).
- ◆ Luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta.
- ◆ Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimien sekä räjähteiden tulee luovuttaa poliisille välittömästi.
- ◆ Esineiden ja aineiden luovutus tulee kirjata.

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden hävittäminen

(POL 36 g §, LL 26 g §, AML 35 g §, AAL 11.1 § 19 kohta.)

- ◆ Mikäli huoltajalle luovutettavaa esinettä tai ainetta ei ole noudettu 3 kk:ssa ilmoituksesta, se voidaan hävittää todisteellisesti.
- ◆ Esineiden ja aineiden hävittäminen tulee kirjata.

Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä sekä kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraamisvelvoite (POL 36 h ja 36 i §)

- ◆ Oppilaalle, jolle on annettu kirjallinen varoitus tai erotettu määräajaksi taikka evätty opetus jäljellä olevan työpäivän ajaksi on järjestettävä tarvittava oppilashuolto.
- ◆ Luokasta poistettua oppilasta ja oppilasta, jolta on evätty opetus, ei saa jättää ilman valvontaa.
- ◆ Opetuksen järjestäjän tulee seurata kasvatustalustelujen ja eri kurinpito- ja turvaamiskeinojen käyttöä ja niiden kehittymistä koulussa.

Muutoksia eräisiin kurinpitoa koskeviin säännöksiin (LL 26 a § ja AML 35 a §)

- ◆ Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen rehtorille voidaan antaa toimivalta päättää korkeintaan kolme kuukautta kestävästä oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta. Muutokset voimaan 1.1.2017 (1499 ja 1500/2016).

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos

